

Assen, 3 oktober 2023
Ons kenmerk 202300633-01089923

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHÉ INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (HIERNA WNB)

Ontheffinghouder : Dura Vermeer Bouw Hengelo
Activiteit : Sloop en nieuwbouw
Locatie : Haagjesweg 73 t/m 87, de Nijkampen 21 t/m 67 en Meerstraat 160 t/m 206 in Emmen, gemeente Emmen

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf het moment van afgifte tot en met 1 september 2027.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan Dura Vermeer Bouw Hengelo voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in:

- Artikel 3.1 van de Wnb voor de huismus (*Passer domesticus*) waar het gaat om:
  - Lid 2: het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten, rustplaatsen of eieren;
  - Lid 4: het opzettelijk verstoren welke van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.
- Artikel 3.5 van de Wnb voor de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waar het gaat om:
  - Lid 2: het opzettelijk verstoren;
  - Lid 4: het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen;

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden behorend bij dit besluit.
- 1.3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 1.5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.

- 1.7. Bij de melding hoort eveneens te worden aangegeven welk ecologisch adviesbureau de ecologische begeleiding biedt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het meest actuele ecologisch werkprotocol mee te zenden. Indien er tussentijds wordt gekozen om met een ander ecologisch adviesbureau door te gaan, dan dient dit schriftelijk gemeld te worden aan het bevoegd gezag middels vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.8. Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan bij ontheffingsaanvraag Haagjesweg 73 tot en met 87, de Nijkampen 21 tot en met 67 en Meerstraat 160 tot en met 206 te Emmen (projectnummer 221637) d.d.27 september 2023, door Eco Reest (hierna Activiteitenplan), behorend bij dit besluit.
- 1.9. Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige én in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijziging(en) dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de voorgestelde werkwijze behorend bij de aanvraag.
- 1.10. De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name bij de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.
- 1.11. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient duidelijk naar voren te komen wanneer en op welke ecologische wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan het bevoegd gezag en na afronding van de werkzaamheden verzonden naar het bevoegd gezag door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.

2. Soort specifieke voorschriften

Huismus

- 2.1. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periode van de huismus. De kwetsbare periode (broedseizoen) loopt globaal van 1 maart t/m 1 september. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.
- 2.2. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 24 tijdelijke nestkasten (type NK GZ 08 van Vivara Pro of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de huismus aan te bieden en deze te plaatsen conform het Activiteitenplan en het meest actuele kennisdocument van de soort. Daarbij dient de gewenningsperiode voor de soort (3 maanden) in acht genomen te worden.
- 2.3. Deze kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente nestplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de huismus. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, dan wel binnen de kwetsbare periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.4. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen, buiten de broedperiode, de oorspronkelijke nestplaatsen natuurvrij gemaakt te worden onder begeleiding van/door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan.
- 2.5. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie minimaal 24 inbouwkasten (van het type HMP2 van Unitura of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de huismus aan te bieden en deze te plaatsen conform het Activiteitenplan en het meest actuele kennisdocument van de soort.

- 2.6. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de huismus dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de huismus en/of op basis van expert judgement van de ter zake kundige ecooloog.

Gewone en ruige dwergvleermuis

- 2.7. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone en ruige dwergvleermuis. De kwetsbare periodes (kraam- en winterperiode) lopen globaal van 15 mei t/m 15 juli (kraam) en van 15 oktober tot 15 april (winter). Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.8. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 44 tijdelijke vleermuiskasten van het type VMTH1 van Unitura en 2FE van Waveka (of kwalitatief vergelijkbaar) en geschikt voor de gewone en ruige dwergvleermuis aan te bieden en deze te plaatsen conform het Activiteitenplan en het meest actuele kennisdocument van de soort. Uit een eerder project kunnen twintig bruikbare kasten in de nabije omgeving blijven hangen om in totaal in 64 tijdelijke voorzieningen voor vleermuizen te voorzien.
- 2.9. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, de kopgevels van minimaal negen gebouwen in de nabije omgeving geschikt te maken voor o.a. de gewone dwergvleermuis ten behoeve van massawinterverblijfplaatsen en daarbij open stootvoegen toe te voegen, conform het Activiteitenplan.
- 2.10. Gedurende de werkzaamheden en tot een jaar na afronding van de werkzaamheden binnen dit plangebied, mogen aan de woningen waar de maatregelen ter compensatie van de massawinterverblijfplaatsen zijn gerealiseerd, geen verstorende (renovatie) werkzaamheden uitgevoerd worden, ook als uit onderzoek blijkt dat deze woningen (nog) niet in gebruik zijn genomen door vleermuizen.
- 2.11. Er dient bij het plaatsen van de vleermuiskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal zes maanden waardoor de gewone en ruige dwergvleermuis in staat zijn om de nieuwe verblijfplaatsen te lokaliseren, gezien dit het actieve seizoen van de diersoort betreft.
- 2.12. De 64 tijdelijke vleermuiskasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de gewone en ruige dwergvleermuis. Bij voorkeur blijven de tijdelijke vleermuiskasten permanent beschikbaar voor vleermuizen ten behoeve van een ecologische groene plus. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, dan wel binnen de kwetsbare periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.13. Uiterlijk drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden dient natuurvrij gemaakt te worden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van porschuim.
- 2.14. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periodes van de gewone en ruige dwergvleermuis. Er dient voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden.
- 2.15. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie minimaal 32 inbouwkasten (van het type VMP1e van Unitura of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de gewone en ruige dwergvleermuis aan te bieden en deze te plaatsen conform het Activiteitenplan en het meest actuele kennisdocument van de soort.

- 2.16. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie daken en spouwen in kopgevels en trappenhuisen van de nieuwbouw toegankelijk te maken ten behoeve van de massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en dit uit te voeren conform het Activiteitenplan.
- 2.17. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de gewone en ruige dwergvleermuis dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de gewone en ruige dwergvleermuis en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

Laatvlieger

- 2.18. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de laatvlieger. De kwetsbare periodes (kraam- en winterperiode) lopen globaal van 15 mei t/m 15 juli (kraam) en van 15 oktober tot 15 april (winter). Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van vernoemde soort.
- 2.19. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, de kopgevels van minimaal negen gebouwen in de nabije omgeving geschikt te maken voor o.a. de laatvlieger en daarbij open stootvoegen toe te voegen, conform het Activiteitenplan.
- 2.20. Uiterlijk drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden dient er natuurvrij gemaakt te worden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van purschuim.
- 2.21. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periodes van de laatvlieger. Er dient voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden.
- 2.22. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie daken en spouwen in kopgevels en trappenhuisen van de nieuwbouw toegankelijk te maken voor o.a. de laatvlieger conform het Activiteitenplan.
- 2.23. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de laatvlieger dienen geplaatst/gerealiseerd te worden op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

3. Overige voorschriften

- 3.1. Een ecologisch deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend, dient tenminste aanwezig en/of betrokken te zijn tijdens de volgende momenten:
  - 3.1.1. tijdens het aanbrengen van de tijdelijke verblijfplaatsen op geschikte locaties;
  - 3.1.2. bij het natuurvrij maken, voorafgaand aan de werkzaamheden;
  - 3.1.3. voorafgaand aan het vellen van bomen en/of het verwijderen van begroeiing (controle vleermuisverblijfplaatsen);
  - 3.1.4. bij de start van de werkzaamheden;
  - 3.1.5. bij de controle van de aangebrachte permanente verblijfplaatsen;
  - 3.1.6. bij het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen voor de soorten;
- 3.2. Bovenstaande momenten worden beschreven in het ecologisch logboek door de ecologisch deskundige.

4. Zorgplicht

- 4.1. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die kunnen leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten, zoals het verwijderen van bosschages en bomen of kunstmatige lichtverstoring, dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden dat de effecten tot het minimum worden beperkt.
- 4.2. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van alle vogelsoorten. De werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is, dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen van die betreffende vogelsoort. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ecologisch deskundige.
- 4.3. Ten behoeve van de gierzwaluw, welke potentieel leefgebied heeft binnen het plangebied, worden twintig inbouwkasten verwerkt in de nieuwbouw om zo een ecologische groene plus te creëren voor deze soort.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

drs. M. Middel ,
Themamanager
Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Afschrift aan:

- Dura Vermeer Bouw Hengelo (digitaal);
- Lefier (digitaal);
- Eco Reest (digitaal);
- Het College van Burgemeester en Wethouders van Emmen (digitaal).

Ontheffingstermijn

Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. Om onnodige vertraging van het traject te voorkomen wordt in dat geval geadviseerd om minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen.

Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit definitieve besluit, kunnen binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften>.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 23 juni 2023 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van adviesbureau Eco Reest namens Dura Vermeer Bouw Hengelo (hierna ontheffinghouder). De aanvraag heeft betrekking op de sloop en het realiseren van nieuwbouw, gelegen aan Haagjesweg 73 t/m 87, de Nijkampen 21 t/m 67 en Meerstraat 160 t/m 206 in Emmen in de gemeente Emmen. De ontheffinghouder heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 2 en 4 van de Wnb voor de huismus en voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.

Figuur 1: Rood omlijnd het plangebied (bron: Activiteitenplan)

2. Wettelijk kader

De diverse aangetroffen diersoorten binnen het plangebied worden beschermend volgens diverse beschermingsregimes van de Wet natuurbescherming.

2.1 Vogelrichtlijn

De huismus is een beschermde inheemse vogelsoort als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen, voor zover het geen nestvlieder betreft. Ook de inhoud en de functionele omgeving van het nest dient te worden beschermd voor zover het broedsucces hiervan afhankelijk is. Artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Nesten van de huismus zijn daarnaast op basis van vaste jurisprudentie en de Beleidsregels wet Natuurbescherming provincie Drenthe bovendien jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald. Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het daarnaast verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te (ver)storen.

2.2 *Habitatrichtlijn*

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn een beschermde inheemse zoogdiersoort als bedoeld in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn bijlage II van het verdrag van Bern en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb is het verboden om in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage 1 bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven alsmede essentiële vliegroutes en foerageergebieden leidend naar deze verblijfplaatsen. Voornoemde is van vitaal belang voor een gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen als holen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing aangevraagd voor artikel 3.5 lid 2 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijke, opzettelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Om die reden is ontheffing van de verbodsbepaling in artikel 3.5 lid 2 van de Wnb eveneens noodzakelijk.

2.3 *Beoordelingsgronden ontheffing verlening*

Op grond van artikel 1.10 lid 3 van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

3. **De situatie**

De initiatiefnemer is voornemens binnen het plangebied woningen te slopen en op dezelfde locatie nieuwbouwwoningen te realiseren. Het betreffen vier appartementencomplexen gelegen in het noordelijke deel van Emmen. Bij de sloop dienen tevens enkele bomen gekapt te worden voor de nieuwbouw. In de nieuwe situatie worden twee L-vormige appartementencomplexen gerealiseerd van maximaal vier woonlagen hoog.

Doordat de gebouwen al leeg staan, ervaren omwonenden in de directe omgeving overlast door onder andere drugsdealers en koperdieven. Om deze reden is het wenselijk het ontheffingstraject te versnellen. In overleg met de provincie Drenthe is besloten om op basis van verwachtingen een ontheffing aan te vragen, oftewel te mitigeren volgens worstcasescenario. Het nader onderzoek wordt volledig uitgevoerd voor alle in potentie aanwezige soorten en in september 2023 afgerond. De betrokken vergunningverlener van de provincie wordt gedurende de periode van indienen van de aanvraag tot afronding van het onderzoek op de hoogte gehouden van de uitslagen van het onderzoek door de ecologisch deskundige van Eco Reest.

3.1 Uitgevoerd onderzoek

Door Eco Reest is een quickscan uitgevoerd om een inschatting te maken welke natuurwaarden aanwezig zijn binnen het plangebied. Deze quickscan bestond uit bronnenonderzoek, waarbij de Nationale Databank Flora en Fauna is geraadpleegd. Waarnemingen in de afgelopen vijf jaar binnen en in een straal van 500 meter rond het plangebied werden in de NDFF opgevraagd. Ook zijn bestaande literatuurgegevens en verspreidingsatlassen geraadpleegd. Naast het bronnenonderzoek heeft er op 24 oktober 2022 een veldonderzoek plaatsgevonden waar gezocht werd naar potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde plant- en diersoorten in het plangebied en in de directe omgeving daarvan.

Geconcludeerd kan worden dat het plangebied geschikt is als leefgebied voor diverse soorten. De twee lage complexen blijken niet geschikt. De twee hogere complexen bieden mogelijkheden voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. De bomen welke mogelijk door de werkzaamheden verwijderd moeten worden, bevatten holten welke gebruikt kunnen worden door vleermuizen.

Door Eco Reest is vervolgens nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de meest actuele kennisdocumenten van de betreffende soorten en volgens het meest actuele vleermuisprotocol (2021). Het onderzoek naar huismussen en gierzwaluwen is bij de aanvraag van de ontheffing afgerond, waarbij negen nestlocaties van huismus zijn aangetroffen binnen het plangebied. Gierzwaluwen zijn binnen het plangebied niet waargenomen. Wel wordt er rekening gehouden met potentieel nieuw leefgebied voor gierzwaluwen in de nieuwe situatie. Het nader onderzoek naar vleermuizen was bij het indienen van de ontheffingsaanvraag nog niet afgerond, waardoor voor de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen is uitgegaan van een worstcasescenario. De ecologisch deskundige heeft naar aanleiding van de potentie van het plangebied, uitslagen van eerdere onderzoeken in de omgeving voor eerdere projecten en in overleg met een vergunningverlener van de Provincie Drenthe, een ruime inschatting gemaakt van het aantal verblijfplaatsen. De in tabel 1 weergegeven verblijfplaatsen zijn potentieel aanwezig binnen het plangebied en worden als aanwezig beschouwd in deze ontheffing:

Tabel 1: worstcasescenario van de aanwezige vleermuisverblijfplaatsen binnen het plangebied

Gewone dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis	Laatvlieger
- 4 paarverblijfplaatsen	- 4 paarverblijfplaatsen	- 2 paarverblijfplaatsen
- 4 zomerverblijfplaatsen	- 4 zomerverblijfplaatsen	- 2 zomerverblijfplaatsen
- 2 kraamverblijfplaatsen		
- 2 massawinterverblijfplaatsen		

3.2 Tijdelijke compensatie

Ter overbrugging van de periode waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd en verblijfplaatsen niet toegankelijk zijn, dienen tijdelijke verblijfplaatsen aangebracht te worden zo dicht mogelijk bij het plangebied maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Huismus

Uit het nader onderzoek is gebleken dat door de werkzaamheden negen verblijfplaatsen van de huismus komen te vervallen. Voor elk waargenomen verblijfplaats dienen volgens het meest recente kennisdocument huismus (BIJ12, 2023), twee verblijfplaatsen gecompenseerd te worden. Ter overbrugging worden 24 tijdelijke kasten gerealiseerd van het type HMT1 (of kwalitatief vergelijkbaar) welke geplaatst dienen te worden conform het Activiteitenplan. Dit zijn ruim voldoende compenserende verblijfplaatsen volgens het kennisdocument huismus. Daarnaast dienen in de omgeving van deze tijdelijke kasten voldoende schuilmogelijkheden aanwezig te zijn. Bij het plaatsen van de tijdelijke kasten dient een gewenningsperiode van drie maanden gehanteerd te worden waarbij de huidige verblijfplaatsen en de tijdelijke kasten tegelijk aanwezig zijn. Hierdoor kunnen de huismussen de voorzieningen ontdekken en verkennen voor de ingreep wordt uitgevoerd. De tijdelijke kasten zijn begin juni geplaatst en de huidige verblijfplaatsen worden medio oktober natuurvrij gemaakt. De gewenningsperiode is hierdoor afdoende.

Vleermuizen

Het aantal tijdelijke vleermuisverblijfplaatsen welke gerealiseerd dienen te worden ter overbrugging van de werkzaamheden is gebaseerd op een worstcasescenario. Uitgaande van de in potentie aanwezige verblijfplaatsen (zie tabel 1) is met een mitigatiefactor van vier compensatie aangebracht in de omgeving van het plangebied. Deze zijn geplaatst conform het meest actuele kennisdocument van de soort en conform het Activiteitenplan of gecreëerd op basis van expert judgement door de ecologisch deskundige.

Ter compensatie van de zestien potentieel aanwezige zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone en ruige dwergvleermuis, dienen (16x4) 64 tijdelijke verblijfplaatsen gerealiseerd te worden in de nabije omgeving van het plangebied. Twintig nog in goede staat verkerende kasten welke een groene plus vormden voor een eerdere project dat ruim een jaar geleden is afgerond in de nabije omgeving, mogen hiervoor meegerekend worden. Dit betekent dat er voor dit project nog 44 kasten van het type VMTH1 van Unitura en 2FE van Waveka (of kwalitatief vergelijkbaar) geplaatst dienen te worden.

De twee massawinterverblijfplaatsen welke mogelijk binnen het plangebied aanwezig zijn worden niet gecompenseerd met tijdelijke kasten, omdat hierin geen stabiele binnentemperatuur gerealiseerd kan worden en deze daardoor voor deze verblijfsfunctie niet effectief zijn. Ter overbrugging van de werkzaamheden zijn in de omgeving van het plangebied kopgevels toegankelijk gemaakt door het realiseren van open stootvoegen in gevels welke niet geïsoleerd zijn, dit is uitgevoerd conform het gestelde in het Activiteitenplan. Daarnaast zijn achtergevels toegankelijk gemaakt. Met deze maatregelen zijn in totaal negen verblijfplaatsen gerealiseerd welke als massawinterverblijfplaats kunnen worden gebruikt door o.a. de gewone dwergvleermuis. Gedurende de werkzaamheden binnen dit plangebied mogen er geen verstorende (renovatie)werkzaamheden uitgevoerd worden aan de woningen waar de maatregelen ter compensatie van de massawinterverblijfplaatsen zijn gerealiseerd, ook als uit onderzoek blijkt dat deze woningen (nog) niet door andere vleermuizen gebruikt worden. Daarnaast is een massawinterverblijfplaats vastgesteld in de nabije omgeving van het plangebied tijdens onderzoek voor een eerder project. Deze locatie blijft ook beschikbaar tijdens de werkzaamheden. Tijdens de werkzaamheden zijn op deze manier voldoende uitwijkmogelijkheden gerealiseerd en aanwezig voor de twee massawinterverblijfplaatsen welke komen te vervallen door de sloopwerkzaamheden.

In het worstcasescenario wordt uitgegaan van twee kraamverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis binnen het plangebied. Deze dienen tijdelijk gecompenseerd te worden met een mitigatiefactor van vier. Hiervoor worden in totaal acht externe kasten van het type VK SW 03 van Vivara Pro (of kwalitatief vergelijkbaar) gerealiseerd in de omgeving van het plangebied. Deze kasten zijn ook

geschikt voor andere vleermuissoorten, zoals de ruige dwergvleermuis. De kasten worden geplaatst conform het meest actuele kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) en het activiteitenplan.

Voor de laatvlieger wordt in het worstcasescenario uitgegaan van twee paarverblijfplaatsen en twee zomerverblijfplaatsen. Deze vier zomer- en paarverblijfplaatsen dienen met een mitigatiefactor van vier gecompenseerd te worden wat betekent dat er zestien tijdelijke verblijfplaatsen realiseert dienen te worden voor er natuurvrij gemaakt wordt. De laatvlieger is een moeilijk te mitigeren soort en zal geen gebruik maken van vleermuis kasten. De locaties welke geschikt zijn gemaakt voor de compensatie van de twee massawinterverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis, zijn ook geschikt ter compensatie van de verblijfplaatsen van de laatvlieger. Daarnaast zijn bij nog vier woningen aan de voor- en achterzijde open stootvoegen gerealiseerd om niet-geïsoleerde spouwmuuren (beter) toegankelijk te maken. Dit biedt acht mogelijke verblijfplaatsen aan. Samen met de negen locaties voor de massawinterverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis, biedt dit zeventien mogelijke verblijfplaatsen voor de laatvlieger en dus voldoende (tijdelijke) compensatie.

Bij het plaatsen van de tijdelijke verblijfplaatsen voor de vleermuizen is rekening gehouden met de gewenningsperiode waarbij de huidige en tijdelijke verblijfplaatsen tegelijk aanwezig zijn. Respectievelijk kan deze gewenningsperiode één, drie of zes maanden (paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis) zijn. De tijdelijke kasten zijn begin juni geplaatst en de huidige verblijfplaatsen worden medio oktober natuurvrij gemaakt. Dit betekent dat de gewenningsperiode voor dit project ruim vier maanden is. Voor enkele verblijfplaatsen waarbij de gewenningsperiode zes maanden bedraagt is dit niet afdoende. Aangezien het hier gaat om een worstcasescenario, mogelijk meer gecompenseerd is dan nodig, twintig kasten in de omgeving al beschikbaar waren uit een eerder project en omdat er voldoende alternatieven voor de soort aanwezig zijn in de omgeving, wordt een gewenningsperiode van ruim vier maanden acceptabel geacht.

Verwijdering tijdelijke voorzieningen

De tijdelijke kasten welke geplaatst zijn voor de huismus en vleermuizen dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven. De twintig vleermuis kasten welke al aanwezig waren uit een eerder project dienen te allen tijde te beschikbaar te blijven. Indien verwijdering van huismus- en vleermuis kasten nodig blijkt, bij voorkeur blijven deze kasten allen permanent aanwezig, dient verwijdering van deze tijdelijke kasten na deze periode alleen te geschieden buiten de kwetsbare periode van de huismus en vleermuizen, dan wel binnen de kwetsbare periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.

3.3 Permanente mitigatie

Voor het aantal verblijfplaatsen dat is komen te vervallen dienen in de nieuwe situatie permanente voorzieningen getroffen te worden. Per soort verschilt hoeveel voorzieningen aangebracht dienen te worden per aangetroffen verblijfplaats.

Huisumus

Er zijn negen nestplaatsen van de huismus vastgesteld binnen het plangebied. Volgens het kennisdocument huismus dienen per aangetroffen nestlocatie minimaal twee voorzieningen gerealiseerd te worden in de permanente situatie. In de noord- en oostgevels van de nieuwe appartementencomplexen worden in totaal 24 kasten ingebouwd. Dit betekent dat zes van deze voorzieningen een ecologische groene plus vormen binnen het plangebied. De kasten zijn van het type HMP2 van Unitura (over kwalitatief vergelijkbaar) en dienen geplaatst te worden onder ecologische begeleiding en conform het Activiteitenplan en het kennisdocument Huismus (BIJ12,

2023). Belangrijk voor het succes van deze inbouwkasten is dat er voldoende opgaand groen aanwezig is in de nabije omgeving. Het opgaand groen dient zoveel mogelijk behouden te blijven tijdens de werkzaamheden of na de werkzaamheden onder ecologische begeleiding te worden aangeplant met inheemse soorten.

Vleermuizen

Het aantal terug te brengen verblijfplaatsen in de permanente situatie is gebaseerd op het worstcasescenario (zie tabel 1). Deze in potentie aanwezige verblijfplaatsen dienen volgens de kennisdocumenten van de betreffende soorten met een mitigatiefactor van vier per verblijfplaats gemitigeerd te worden. Deze voorzieningen dienen geplaatst te worden onder ecologische begeleiding en conform het meest actuele kennisdocument van de soort en conform het Activiteitenplan.

Voor de zestien paar- en zomerverblijfplaatsen van de gewone en ruige dwergvleermuis dienen 64 voorzieningen teruggebracht te worden in de nieuwbouw. In totaal 64 vleermuiskasten van het type VMP1e van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar) worden ingebouwd achter het metselwerk van de appartementencomplexen. Hierdoor is enkel de entreesteen nog zichtbaar.

De twee massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuizen worden teruggebracht door het niet (volledig) isoleren van de vier gevels in de trappenhuisen en de vier kopgevels. Wanneer geïsoleerd wordt dient er een tussenruimte tussen de muur en de gevelisolatie van circa 5 centimeter aanwezig te zijn en dienen de isolerende platen afgewerkt te worden met strakgespannen gripgaas. Op deze manier blijven de gevels toegankelijk voor het gebruik als massawinterverblijfplaats. Als extra voorziening ten behoeve van de massawinterverblijfplaatsen, maar ook als kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuizen, worden open stootvoegen aangebracht. Deze open stootvoegen dienen 2,5 centimeter breed te zijn en steens hoog. Op deze manier worden de flats ook voor grotere vleermuissoorten toegankelijk.

Voor de twee zomer- en twee paarverblijfplaatsen van de laatvlieger dienen zestien verblijfplaatsen gerealiseerd te worden in de permanente situatie en er worden vier voorzieningen getroffen voor een kraamverblijfplaats van de laatvlieger. De laatvlieger kan gebruik maken van de niet (volledig) geïsoleerde gevels van de trappenhuisen en de kopgevels van de appartementencomplexen. Daarnaast worden daken toegankelijk gemaakt door openingen in de dakrand aan te brengen en toegang te verlenen via de boeiborden. De ruimte onder het dak dient minimaal drie centimeter te zijn en voorzien van stroef materiaal. Er wordt uitgegaan van zeven mogelijke verblijfplaatsen voor de laatvlieger per dakvlak, waardoor onder het dak veertien verblijfplaatsen voor de laatvlieger worden gerealiseerd.

Gierzwaluw (groene plus)

Tijdens het nader onderzoek naar gierzwaluwen zijn geen nestlocaties vastgesteld. Wel is bekend dat de gierzwaluw voorkomt in de omgeving van het plangebied. Om in de permanente situatie het plangebied geschikter te maken voor de gierzwaluw heeft de ontheffinghouder het initiatief genomen om in de appartementencomplexen in totaal tien inbouwkasten van het type GZP2 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar) in te bouwen in de noordelijke en oostelijke gevels van beide flatgebouwen. In totaal worden voor gierzwaluwen dus twintig voorzieningen aangebracht om het plangebied (meer) toegankelijk te maken voor deze soort en zo een ecologische groene plus te creëren voor de gierzwaluw.

3.4 *Natuurvrij maken*

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het plangebied natuurvrij gemaakt te worden zodat beschermde soorten niet aanwezig kunnen zijn bij de start van de werkzaamheden. Dit dient voor de soorten uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare perioden. Voor de huismus dient dit uitgevoerd te worden na het broedseizoen vanaf september waarbij toegangslocatie naar nestlocaties dichtgezet worden met vogelschroot. Voor de vleermuizen dient natuurvrij gemaakt te zijn voordat de winterperiode aanbreekt. Dit betekent dat voor 15 oktober invliegopeningen dichtgezet dienen te zijn met weringsborstels en/of vulschuim en enkele uitvliegopeningen worden voorzien van *exclusion flaps*. Doormiddel van het aanbrengen van deze *exclusion flaps* kunnen vleermuizen hun verblijfplaatsen wel zelfstandig verlaten maar hier niet meer naar terugkeren. Dit dient uitgevoerd te worden in het actieve seizoen van de vleermuizen, minimaal drie dagen voor de start van de werkzaamheden en waarbij de nachttemperatuur van ten minste één nacht boven de 10 graden ligt. De ecologisch deskundige controleert of het natuurvrij maken effectief is geweest en wanneer geconcludeerd wordt dat er geen soorten meer aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden starten.

3.5 *Daadwerkelijk aangetroffen verblijfplaatsen*

Het besluit is opgesteld in tijde dat het onderzoek naar vleermuizen nog gaande was. Op 27 september 2023 heeft de provincie van Eco Reest de definitieve uitkomst van het nader onderzoek naar vleermuizen ontvangen en is deze alinea toegevoegd. Uit het nader onderzoek blijkt dat er in het plangebied twee zomerverblijfplaatsen, twee paarverblijfplaatsen en twee massawinterverblijfplaatsen van enkel de gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen. Dit betekent dat de tijdelijke en permanente voorzieningen in ruime mate aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe permanente situatie. Het aantal tijdelijke en permanente voorzieningen wordt niet aangepast waardoor een ecologische groene plus ontstaat voor huismussen, vleermuizen en gierzwaluwen. Dit komt ten gunstige van de lokale staat van instandhouding van deze soorten.

4. **Overwegingen**

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.3 en 3.8 van de Wnb.

4.1 *Alternatievenafweging*

De sloopwerkzaamheden zijn gebonden aan deze woningen en dus aan deze locatie. De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn onvoldoende geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. Renovatie van de huidige woningen levert een lagere energiebesparingswinst op dan nieuwbouw. Het bovenstaande in overweging genomen is renovatie, waarbij verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soorten naar verwachten tevens worden aangetast, geen reële optie. Een ecologisch gunstiger alternatief dan sloop voor de aanwezige beschermde soorten is daardoor niet aan de orde.

Door buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en huismus te werken, voldoende alternatieven aan te bieden gedurende en na uitvoering van de werkzaamheden onder toezien van een ecologisch deskundige, wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten in het plangebied. Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.2 *Belangenafweging*

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van “de volksgezondheid of openbare veiligheid, genoemd in artikel 3.3 van de Wnb. Daarnaast wordt aangegeven te werken “ter bescherming van wilde flora en fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats” genoemd in artikel 3.8 van de Wnb.

Volksgezondheid of openbare veiligheid (of andere dwingende redenen van groot openbaar belang)

Aedes, de landelijke branchevereniging van woningcorporaties (waaronder Lefier), is samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken een van de ondertekenaars van het Convenant Energiebesparing Huursector. In dit convenant staan afspraken over het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen en het verlagen van het energielabel naar B. Op basis van de doelstellingen zoals geformuleerd in het Koepelconvenant beogen Aedes en Lefier met dit convenant ten minste een gemiddelde Energie Index van 1,25 (gemiddeld energielabel B) te bereiken voor de totale huurwoningenvoorraad van de corporaties. De sloop van de oude woningen en het realiseren van duurzame nieuwbouwwoningen dragen bij aan deze afspraken en doelstellingen. Door het verlagen van energieverbruik en daarmee de uitstoot van broeikasgassen dient het project een ‘dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor milieu wezenlijk gunstige effecten’.

Tevens zijn de huidige woningen slecht of niet geïsoleerd en is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. Dit leidt tot schimmelvorming in de woningen en een ongezond leefklimaat wat kan zorgen voor het ontstaan of verergeren van luchtwegklachten bij de bewoners. De nieuwbouwwoningen zijn beter geïsoleerd waardoor een gezonder leefklimaat voor de bewoners ontstaat. Hierdoor dient het project het belang ‘volksgezondheid of openbare veiligheid’.

Bescherming flora en fauna

Het plangebied ligt in Emmermeer in Emmen. In deze wijk is begonnen met het renoveren, slopen en nieuwbouwen van veel woningen. Onderdeel van de werkzaamheden die worden uitgevoerd zijn het nemen van maatregelen voor beschermde soorten. Dankzij deze maatregelen draagt dit project bij aan behoud en herstel van de populaties van beschermde vogels en vleermuizen in Emmermeer. De huidige lokale staat van instandhouding voor de soorten waar deze ontheffing op ziet, is niet gunstig. Door bij de nieuwbouw rekening te houden met deze soorten zijn er in de toekomst meer verblijfplaatsen beschikbaar in de wijk.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belang(en). De belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

4.3 *Staat van instandhouding*

Er is een onderscheid te maken in de landelijke en lokale staat van instandhouding. Per categorie mogen de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben.

Huismus

De landelijke staat van instandhouding van de huismus is beoordeeld als ongunstig. De landelijke populatie broedparen wordt geschat op 600.000-1.000.000 (www.sovon.nl). De laatste jaren vertoont de populatie in Drenthe een matige toename nadat de totale landelijke populatie een dalende trend liet zien. Deze afname werd vermoedelijk onder andere veroorzaakt door renovatie en isolatie van woningen, dit in combinatie met een afname van voedselaanbod en dekking en een toename van predatie.

Bij de NDFF zijn twintig waarnemingen bekend in de directe omgeving van het plangebied in de afgelopen tien jaar. Binnen het plangebied komen geen waarnemingen voor. Voor een betrouwbaar beeld van de lokale populatieontwikkeling zijn te weinig gegevens bekend, maar naar verwachting volgt dit het landelijk beeld.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuisensoort. De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is beoordeeld als onbekend (zoogdiervereniging). De populatie wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen. Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen af vanwege de toename van gebouwen welke zijn na-geïsoleerd en waarin kieren en gaten worden afgedicht.

Bij de NDFF zijn geen waarnemingen bekend binnen of in de directe omgeving van het plangebied. Dit is mogelijk te verklaren door een gebrek aan systematisch onderzoek naar vleermuizen in de directe omgeving en/of de registratie hiervan. In de directe omgeving van het plangebied zijn enkele verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis bekend. Het betreffen twee zomerverblijfplaatsen en drie paarverblijfplaatsen in flatgebouwen aan de Meerstraat. Deze verblijfplaatsen zijn vastgesteld in 2018 tijdens onderzoek uitgevoerd door Buro Bakker. Door Eco Reest zijn een paarverblijfplaats en een massawinterverblijfplaats bekend uit eerder onderzoek. Voor een betrouwbaar beeld van de lokale populatieontwikkeling zijn te weinig gegevens bekend, maar naar verwachting volgt dit het landelijk beeld.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is in Nederland een algemeen voorkomende soort. De landelijke staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis is beoordeeld als matig ongunstig. De populatie wordt geschat op 50.000 tot 100.000 individuen (BIJ12, 2017). De landelijke trend laat een toename zien ten opzichte van 2013.

Bij de NDFF zijn geen waarnemingen bekend binnen of in de directe omgeving van het plangebied. Dit is mogelijk te verklaren door een gebrek aan systematisch onderzoek naar vleermuizen in de directe omgeving en/of de registratie hiervan. In de directe omgeving zijn ook geen verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuizen bekend uit overige bronnen. Door het gebrek aan recente gegevens uit de omgeving kan geen betrouwbaar beeld gegeven worden over de lokale populatieontwikkeling, maar naar verwachting volgt dit het landelijk beeld.

Laatvlieger

De laatvlieger wordt door het hele land waargenomen. De soort is moeilijk te mitigeren en wordt zelden in kasten waargenomen. De gunstige staat van instandhouding en het toekomstperspectief wordt als matig ongunstig beoordeeld. De landelijke populatie wordt geschat op 25.000 tot 40.000 dieren (Zoogdiervereniging, 2006). In de laatste periode zijn meer waarnemingen gedaan, maar het is niet zeker of er sprake is van een verandering in aantallen of verspreiding. Daarvoor zijn onvoldoende systematisch verzamelde gegevens beschikbaar (Broekhuizen et al., 2016).

Bij de NDFF zijn geen waarnemingen bekend binnen of in de directe omgeving van het plangebied. Dit is mogelijk te verklaren door een gebrek aan systematisch onderzoek naar vleermuizen in de directe omgeving en/of de registratie hiervan. In de omgeving van het plangebied zijn ook uit overige bronnen geen verblijfplaatsen van de laatvlieger bekend. Uit eerder onderzoek uitgevoerd door Buro Bakker is wel een foerageergebied vastgesteld dat grenst aan het plangebied. Er zijn geen gegevens beschikbaar die een betrouwbaar beeld geven over de populatieontwikkeling.

Conclusie

Door het treffen van de juiste en voldoende alternatieve maatregelen voor de soorten zoals in voorgaande staat omschreven, worden negatieve effecten op de staat van instandhouding van de soorten niet verwacht.

4.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden dat negatieve effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige (beschermde) soorten ten einde is.

5. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in dit besluit.